ור' יהודה אכילה כתיבה ביה ורבנן ההיא אכילה דכי אית ביה ארבעה וחמשה זיתים ואכל חד כזית מיחייב ורבי יהודה מאשר על כף הירך נפקא ורבנן ההוא מיבעי ליה לכדשמואל דאמר שמואל לא אסרה תורה אלא שעל כף הירך ור' יהודה הירך כתיב דכולה ירך ורבנן [ה]ההוא דפשיט איסוריה בכוליה ירך לאפוקי חיצון דלא ולעולם שעל הכף והאי כף מיבעי ליה למעוטי עוף דלית ליה כף תרי כף כתיבי: **מתני'** [ו]ירך שנתבשל בה גיד הנשה אם יש בה בנותן טעם הרי זו אסורה כיצד משערין אותה כבשר בלפת [ב]גיד הנשה שנתבשל עם הגידים בזמן שמכירו בנותן טעם ואם לאו כולן אסורין והרוטב בנותן טעם [ז]וכן חתיכה של נבלה וכן חתיכה של דג טמא שנתבשלה עם החתיכות [ד]בזמן שמכירן בנותן טעם ואם לאו כולן אסורות והרוטב בנותן טעם: **גמ'** [ג]אמר שמואל לא שנו אלא שנתבשל בה [ה]אבל נצלה בה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד איני והאמר רב הונא גדי שצלאו בחלבו אסור לאכול אפילו מראש אזנו שאני

ורבנן ההוא. לאשמועינן אתא דאע"ג דלא אכיל כוליה מחייב בכזית דלא תימא לא מחייב עד דאכיל לכוליה ולעולם כל היכא דאכל כוליה לא בעינן כזית: **ור' יהודה.** ההוא לא איצטריך לאשמועינן דמאשר על כף הירך(ד) נפקא דלא בעינן עד דאכיל ליה לכוליה דאפילו לא אכל אלא מה שעל הכף חייב ובלבד שתהא שם אכילה: **דכוליה ירך.** ולית ליה דשמואל אלא כל מקום שיאכל ממנו כזית חייב: **ורבנן ההוא.** הירך לאשמועינן אתא דאין אסור אלא פנימי דפשיט איסוריה בכוליה ירך: **מתני' כבשר בלפת.** רואין כאילו הירך לפתות והגיד בשר ואילו היה נותן טעם (א) בשר כשיעור הגיד בלפתות הירך אסור דשיעורין הלכה למשה מסיני(ה) וגמירי דבהכי משערינן דאף ע"פ שאילו היה כרוב או קפלוט היה צריך פחות או יותר: **שנתבשל עם הגידים.** של היתר: **בזמן שמכירו.** משליכו לחוץ ואין כאן אלא פליטתו: **בנותן טעם.** אם יש בנ"ט בכל אלו: (ו)**כולן אסורין.** ולקמן(ז) מפרש דנותן טעם במין במינו שאין אדם יכול להטעימו שיערוהו בששים: **ואם לאו כולן אסורין.** דבכל אחד יש לומר זה הוא. ובגמרא (צט:) פריך ליבטיל ברובא: **בזמן שמכירן.** לחתיכות האיסור משערינן בנותן טעם ואי אין כאן כדי לתת טעם בשל היתר הרי השאר מותרות ואם אין מכירן כל החתיכות אסורות דבכל אחת יש לחוש ולומר שמא זו היא. **והרוטב** מותר אם אין בחתיכות האיסור כדי לתת טעם בכל החתיכות והקיפה והרוטב: **גמ' לא שנו.** דכי יש בו בנותן טעם כל הירך אסורה: **אלא שנתבשל.** שהרוטב מעלה הטעם בכל הבשר: **אבל נצלה.** עמו נצמת בתוכו ואינו מפעפע ויוצא בבשר: **קולף ואוכל.** כלומר חותך עליון ואוכל עד שמגיע לגיד: **בחלבו.** שלא נטל חלב הכליות: **אפילו מראש אזנו.** שאין שם חלב אלמא פשיט איסוריה בכוליה:

מפעפע

ורבי יהודה אכילה כתיב ביה. וא"ת והרי נמלה ושאר שרצים דכתיב בהו אכילה ומחייב בכל שהוא כדתנן בפרק בתרא דמכות (דף יג.) ולא פליג ר' יהודה וי"ל דאכילה דהתם איצטריך דאי איכא ד' או חמשה זיתים דמחייב בחד זית אבל הכא אמרינן דלר' יהודה מאשר על הכף נפקא והכי אמרינן במעילה פרק קדשי מזבח (דף טו:) אבל שרצים לוקה עליו בכזית דאכילה כתיב בהו וא"ת דאמרינן באלו הן הלוקין (מכות טז:) ריסק תשעה נמלים ואחד חי והשלימו לכזית לוקה שש חמש משום בריה דשרץ ואחת משום נבלה למה לי שיהא אחד חי דהויא בריה בלאו הכי נמי כיון שיש בהם כזית לוקה ה' משום שרץ כיון דאכילה כתיב ביה כדפרישית ואחד משום נבלה וי"ל דודאי אלאו דשרצים דכתיב בלשון אכילה לקי משום כזית שרץ אלא יש לאו דשרץ דלא כתיב בהו אכילה כגון אל תשקצו (ויקרא יא) והתם לא לקי אלא בחי משום בריה וא"ת ואכתי נ"ל חי אפילו מת נמי חשיב בריה כדאמרינן בס"פ (לקמן קב:) טמאה בין בחייה בין במיתתה בכל שהוא וי"ל דלא נקט חי לאפוקי מת אלא פירוש חי שלם לאפוקי ריסק כדאמר (ח)גבי כלים שבירתן זו היא מיתתן וא"ת הא אמרינן בסוף פרקין (שם.) אבר מן החי צריך שיאכל כזית דאכילה כתיב ביה דלמא הא דכתיב ביה אכילה למימר דמחייב בכזית אע"ג דלית ביה ד' או ה' זיתים וי"ל לעולם לא מחייב עד שיאכל אבר שלם דהיינו בשר גידים ועצמות מדלא אשכחן בס"פ (לקמן דף קג.) לר"ש לקיש דפטר אלקו מבפנים דמחייב אלא בגרומיתא זעירתא והיינו טעמא דלא תאכל הנפש עם הבשר דדרשינן מיניה (לקמן דף קב:) אבר מן החי לאסור משמע עד שיאכל אבר שלם: **דפשיט** איסוריה בכוליה ירך. לשון איסוריה לא אתי שפיר דלא אמרינן אלא שעל הכף בלבד ובספר רבינו גרשום כתיב דמסיך בכוליה ירך ויש ליישב לשון איסוריה דהכי קאמר דפשיט גיד של איסור בכוליה ירך: **אם** יש בה בנ"ט הרי זו אסורה. לאו בגיד לחודיה משערינן דבכדי קליפה שסביביו מסייע לגיד לאסור דמשעה שנמלח נאסר כדי קליפה סמוך לו ולפירוש רבינו אפרים שמפרש דלא אמרינן חתיכה עצמה נעשה נבלה אלא בבשר בחלב אתי שפיר. משמע קצת דאין הרוטב מסייע (ט)לשאר חתיכות אם יש בהם לבטל הגיד אלא הירך לבדו מדלא קאמר אם יש בהן והרוטב בנותן טעם כו' והאי לפירוש הקונטרס ניחא דפירש פרק כל הבשר (לקמן דף קח.) גבי טיפת חלב כו' דקאמר בגמרא (י)לא שנו אלא שניער וכסה אבל לא ניער וכסה חתיכה עצמה נעשה נבלה כו' ופירש בקונטרס דכי ניער הקדרה מוליך הוא הטפה בכל הקדרה ומסייע כל מה שבתוכה לבטל הטפה וכן כי כסה הקדרה עולות הרתיחות משוליה לפיה ומוליכות הטפה בכל הקדרה משמע שר"ל שאפילו החתיכה שנפלה הטפה עליה היא מקצתה בתוך הרוטב אי לא ניער וכסה אין מסייע הרוטב והחתיכות אחרות לבטלה ומיירי הכא בשלא ניער וכסה ולר"י נראה דכשהחתיכה שנפל האיסור עליה היא מקצתה ברוטב לא בעינן ניער וכסה והתם איירי כשהחתיכה כולה חוץ לרוטב דאז אין מתפשט אלא בניער וכסה והוה מצי למימר לא שנו אלא בחתיכה מקצתה ברוטב אלא מילתא דפסיקא ליה נקט כשניער וכסה דאז בכל ענין הרוטב מכסה כל החתיכות ואפילו היתה כולה חתיכה חוץ לרוטב והכא דקאמר אם יש בה בנ"ט היינו על ידי שלא היה בה עם הרוטב ששים לבטל טעם הגיד: **אבל** נצלה קולף ואוכל עד שמגיע בו'. וא"ת מאי קמ"ל פשיטא דלא מצי למימר הוא הדין נבלה דא"כ למה לי נתבשל דמשעת מליחה נאסר דמליח הרי הוא כרותח דצלי כדאמר בסמוך(כ) ובלא מליחה אי אפשר לבשל דאין הבשר יוצא מידי דמו (ל)עד שימלחנו יפה יפה וי"ל דקמ"ל דלא נאמר נתבשל דמתניתין היינו נצלה *דאשכחן דקרי לצלייה בשול דכתיב (ד"ה ב' לה) ויבשלו (את) הפסח וכן הא דתנן (לקמן דף קט:) הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו קורעו לאחר בשולו ובעי למידק מיניה בריש כיצד צולין (פסחים עד:) דכבולעו כך פולטו אלמא לאחר בשולו דקתני היינו לאחר צלייתו דאי בקדרה הכל אסור אם אין פי קנה חוץ לקדרה: **עד** שמגיע לגיד. לאו דווקא עד שמגיע לגיד ממש דהא צריך שיניח כדי קליפה סמוך לגיד ואפילו כדי נטילה צריך שיניח כדאמר בפרק כיצד צולין (שם דף עה:) נטף מרוטבו על החרס וחזר אליו יטול את מקומו ולא סגי בקליפה אם לא נחלק דשאני רוטב מתפשט יותר מגיד ומיהו לא אשכחן בשום מקום שיהא סגי לצלי בקליפה דלא מצינו קליפה נזכרת לענין צלי אלא בכיצד צולין (שם דף עו.) בחם לתוך צונן דשמואל אמר קולף דתתאה גבר אדמיקר ליה בלע ואפשר דרותח דצלי בלע טפי ולקמן בפרק כל הבשר (דף קיב.) דאמר (מ)רב הונא בר גוזלא דנפל לגו כדא דכמכא דצלי בעי קליפה התם אפילו בצונן איירי ומשום *דבר יונה *רכיך טובא ובלע וגבי צורר אדם בשר וגבינה במטפחת אחת ואינו חושש ובלבד שלא יהיו נוגעות זו בזו ואמרינן (לקמן דף קז:) בגמרא וכי נוגעות זו בזו מאי הוי צונן וצונן הוא ומשני נהי דקליפה לא בעי הדחה מי לא בעי לאו משום דלא סגי ליה בקליפה אלא ה"ק נהי דקליפה לא בעי כמו בחם לתוך צונן הדחה מי לא בעי וכן הא דאמר לעיל בפ"ק (דף ח.) דלמ"ד בית השחיטה רותח קולף שאני התם דשמנונית שעל הסכין דבר מועט הוא כדאמרינן פרק כיצד צולין (פסחים דף עה:) סכו בשמן של תרומה אם חבורת כהנים יאכלו ואם של ישראל אם צלי הוא יקלוף את החיצון ומפרש אפילו למאן דאמר תתאה גבר שאני סיכה דמשהו עבדי ליה: **אפילו** מראש אזנו. שרחוק מן החלב ולאו דווקא משום דראש הגדי למטה בשעה שצולין אותו בשפוד בתנור דכן דרך כדמשמע בריש כיצד צולין (שם עד.) שתוחבו לתוך פיו עד בית נקובתו ולא העב של שפוד הופך למטה כדי שלא יפול ומידב דאיב החלב על הראש אלא אפילו היה הראש למעלה אסור דמפעפע חלב למעלה דהא צונן לתוך חם אסור למאן דאמר תתאה גבר ולא סגי בקליפה ומה שנהגו כשמולחים בשר הרבה ומניחין בגיגית ופעמים חתיכה אחת חציה לתוך הציר וחציה חוץ לציר וחותכין מה שבתוך הציר ומשליכין לאסור ומה שחוץ לציר מותר ולא אמרינן שיפעפע הדם למעלה ויאסור כל החתיכה כדאמר גבי חלב י"ל דאין דרכו של דם לפעפע אלא אדרבה אמרינן דדם משרק שריק כשנופל על הבשר ולא מיבלע דרך הליכתו כ"ש דלא מפעפע למעלה ואפילו יש שומן בבשר שבתוך הציר לא אמרינן דנעשה נבלה מחמת הדם וחוזר ואוסר מה שחוץ לציר דמפעפע לפי מה שמפרש הרב רבינו אפרים דלא שייך חתיכה עצמה נעשית נבלה אלא בבשר בחלב ובלאו הכי נמי כיון דלא אפשר האיסור להתפשט חוץ לציר שרי דלא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבלה ואוסרת את כל החתיכות אלא במקום שהאיסור מתפשט בכל החתיכה דומיא דטפת חלב תדע

דבכל

עין משפט נר מצוה

ס א ב מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הל' [ה] ו סמג לאוין קלח קלט טוש"ע יו"ד סי' סה סעיף ט [וסימן ק סעיף ג]:

סא ג מיי' שם פט"ו הל"ו סמג שם טוש"ע יו"ד סי' ק סעי' ב:

ד [טוש"ע יו"ד סימן לג סעיף ג]:

סב ה מיי' שם פט"ו הל' לג סמג שם טוש"ע יו"ד סי' קה סעיף ד וסעיף ט:

* * *

רבינו גרשום

ורבנן ההוא דאי הוה ארבעה וחמשה זיתים במקום אחד ואכל מיניה כזית חייב אע"ג דלא אכלו כולו אבל אי שלם ולית ביה כזית חייב: ור' יהודה מאשר על כף הירך נפקא. כלומר מה דאמרת דאי הוו ד' וה' זיתים ואכל מיניה כזית חייב ההוא מאשר על כף הירך נפקא כמה דהוי על כף הירך אפי' הולך הגיד חוץ לירך דאין איכל אלא אשר על כף הירך שליש או רביע חייב: ההוא לא מצית אמרת. דלא יהא חייב אלא על הגיד שעל הכף בלבד דהירך דכולה ירך משמע אפי' חוץ לשופי: כיצד משערין אותה כבשר בלפת. רואין כאילו הירך לפת והגיד בשר אם יש בו בנותן טעם דוהו בששים ומותר אבל בפחות מששים אסור: בזמן שמכירו בנותן טעם. כלומר בזמן שמכירו יסלקנו מן האחרים והרוטב בנותן טעם: קולף ואוכל עד שמגיע לגיד כלומר קולף הבשר למעלה למעלה עד שמגיע לגיד וכשמגיע לגיד יזרקנו: איני והאמר רב הונא גדי שצלאו בחלבו כו' כלומר לא צריך למימר שמגופו כולו אין יכול לאכול דאמרי מפעפע החלב הגוף כלו אלא אפילו מראש אזניו דאיכא

מסורת הש"ס

א) [לעיל צא.], ב) [לעיל פט:], ג) [לקמן צז:], ד) [כריתות כב:], ה) [סוכה ה.], ו) [הוא ד"ה עם הגידים. רש"ש], ז) [דף צז:], ח) [ב"ק כב.], ט) גי' רש"א ולא שאר חתיכות, י) [לא מצאתי אלא קצת המכוון מה שנמצא לקמן קח:], כ) [לקמן צז:], ל) [לקמן קיב.], מ) [לפנינו לא נזכר רב].

* * *

גליון הש"ס

תוד"ה אבל וכו' דאשכחן וכו'. כדליתא בנדרים מט ע"א: ד"ה עד וכו' דבר יונה רכיך. עיין פסחים עה ע"ב תוד"ה ואם: בא"ד רכיך טובא. כדלעיל דף עו ע"ב ועיין בהרא"ש שם בשם ר"ת דהיה בכל שוף:

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כבשר וכו' הבשר כשיעור הגיד בלפתות כשיעור הירך הזה אסור:

* * *

מוסף רש"י

דפשיט איסוריה בכוליה ירך. הוא יקטקטותיו ופרשיו נפשטין בכל הירך, והייתי גיד הפנימי הגדול הנתלה בתחלת פריעת הירך (לעיל צא.). אם יש בו בנותן טעם. שיערו חכמים בששים כל נותן טעם סתם (לעיל פט.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones